

STRYKERKONFERANSEN 2018

Dato: 7. mars 2018

Sted: Voksenåsen kurs- og konferansehotell

Sentrale spørsmål:

Hva kreves for å bli god?

Hva er essensen i god talentutvikling?

Hvordan undervise godt på ulike nivåer?

Hvordan bruke motgang som grunnlag for vekst?

Hva kreves av fremtidens strykere?

Hvordan kan vi skape nasjonale og regionale talenttiltak som gir ønskede resultater?

INNHOOLD / AGENDA

s. 3-4 ÅPNING

Ved Stephan Barratt-Due og Anders Hall Grøterud.

s. 5-9 TALENTUTVIKLING NORGE RUNDT

Korte innlegg fra seks regioner (Trondheim, Tromsø, Bergen, Stavanger, Kristiansand og Oslo):

1. Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss
2. De tre beste momentene ved talentutviklingen innen stryk i vår by/region
3. Tre ting vi ønsker å endre på for å møte morgendagens nivå

s. 10 TALENTUTVIKLING FØR OG NÅ.

Hva var avgjørende for min utvikling? Og hva er avgjørende for et talent i dag? Fiolinist Arve Tellefsen i samtale med Stephan Barratt-Due. Spørsmål fra salen.

s. 11-12 SKYND DEG LANGSOMT: 19 ÅR PÅ 30 MINUTTER.

Om undervisning tett på eleven og musikken. Ved Sigyn Fossnes, seksjonsleder stryk, Unge Talenter Barratt Due.

s. 13 FLUE PÅ VEGGEN hos Alf Richard Kraggerud og elev.

Hva kan man få gjort av god undervisning på en normal kulturskoletime? Hvordan gå frem for å gi elevene det de trenger, når utgangspunktet deres ofte er så forskjellig? Ved Alf Richard Kraggerud, prorektor Barratt Due musikkinstitut.

s. 14-15 MOTGANG SOM DRIVKRAFT.

En refleksjon om utfordringer hos norske strykere ved prøvespill i Oslo-Filharmonien. Hvordan bruke disse erfaringene i talentarbeidet i dag? Ved Elise Båtnes, 1. konsertmester i Oslo-Filharmonien.

s. 16 TALENTLØFT I TROMSØ 2017/18

Hvordan kan vi som profesjonelle musikere motivere unge strykere i Tromsø gjennom korte, intense møter? Ved Atle Sponberg, fiolinist og lærer UiT og Ingerine Dahl, alt 2. konsertmester SSO.

s. 17 MUSIKK PÅ MAJORSTUEN- HAR VI KNEKT KODEN?

Slik lykkes elevene med å balansere skole, øving og fremføring.

Ved Liv Andersen, leder M@M og Victoria Johnson, seksjonsleder stryk M@M.

MUSIKALSK INNSLAG ved Juniororkesteret Barratt Due.

s. 18 **TALENTMØTE** ved Rasmus Hella Mikkelsen, høyskolestudent fiolin. Hva er god talentutvikling for en utøver som har "gått gradene" og akkurat rundet 20? Lærdommer fra det første strøket, til UMM, Unge talenter Bergen og høyskolestudier i fiolin.

s. 19-21 **HVA KREVES AV FREMTIDENS STRYKERE?** Gruppearbeid/panel-samtale. Fasilitator: Anders Hall Grøterud.

s. 22-23 **OPPSUMMERING** av konferansen

Vi runder av det faglige, oppsummerer utbyttet av dagen og vurderer neste skritt.

MIDDAG og sosialt samvær.

s. 24 **VEDLEGG**

s. 23 **NETTLINKER**

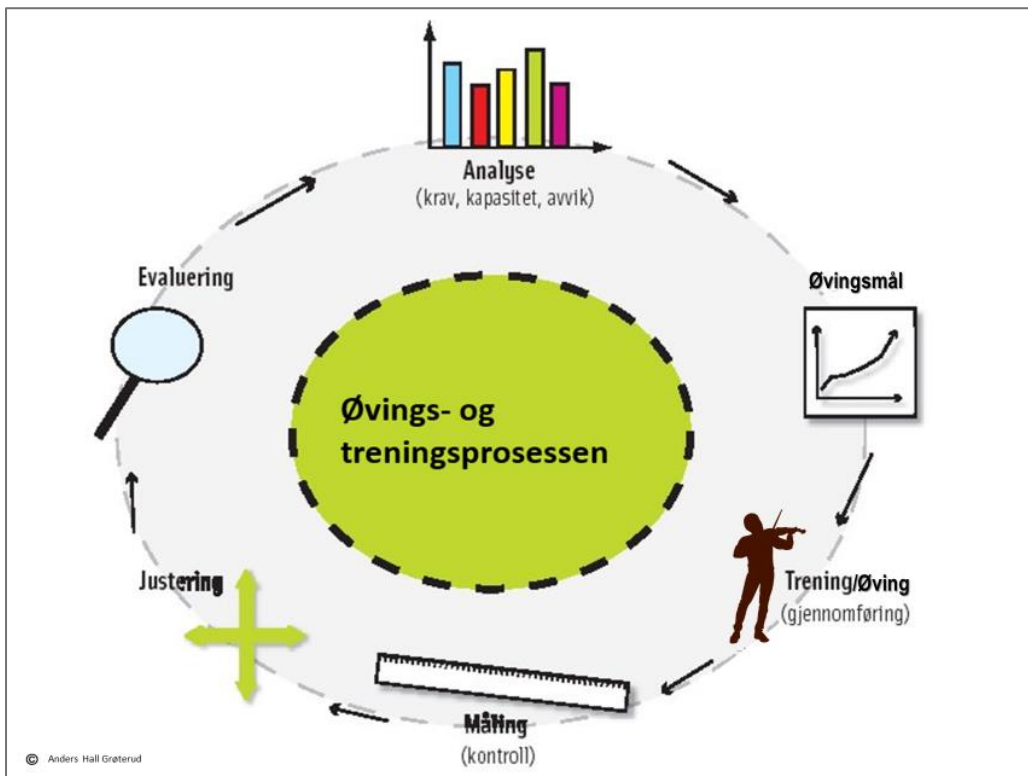
s. 25 **OM SENTER FOR TALENTUTVIKLING BARRATT DUE**

ÅPNING

Konferansen ble innledet onsdag 7. mars med innlegg ved Anders Hall Grøterud og Stephan Barratt-Due. Noen punkter fra innleggene:

Anders Hall Grøterud (leder, Senter for talentutvikling):

- For to år siden etablerte vi strykerkonferansen som en årlig møteplass om talentutvikling for engasjerte fagpersoner innen stryk. Det ble en flott konferanse med rundt 20 deltakere. I år er vi over 60 deltakere bestående av lærere, pedagoger, fagpersoner og støttespillere!
- Det at dere har tatt turen til strykerkonferansen viser at dere er engasjert i feltet. Mange av dere er eksperter, og felles for alle er at dere vil få påfyll av kunnskap - og muligheten til å dele egen kunnskap og erfaringer.
- Øyeblikkene når man står på scenen og presterer er viktige. Det er også øvingen. Øvingstidene brukes helt ulikt, og det fins mange ulike veier til suksess. 10 000 timer kan brukes på så mange ulike måter, og en god øvingsprosess er viktig.
- Musikerens indre motivasjon er viktig. Den handler mye om glød, drevet frem av en inderlig ønske å formidle noe, berøre, utgjøre en forskjell. Men også av innsats knyttet til det som er vanskelig, men som ofte gir sterkeste fremgang - og læring. «Somtimes you win, sometimes you learn.» Læringsmuligheter finnes i alle erfaringer, og slik sett taper man aldri et prøvespill, en pallplassering eller et publikum, selv om kanskje der og da føles som å ta et skritt tilbake.
- Senter for talentutvikling er pådriver for å skape møteplasser som strykerkonferansen, hvor engasjerte fagpersoner kan møtes for å dele og få kunnskap tilknyttet talentutvikling.
- SFTBD jobber også med de seks største regionene for å stimulere til fullverdige talenttilbud innen klassisk musikk, på internasjonalt nivå, der utøverne bor. Samtidig jobbes det med mentorskap gjennom prosjekter som Ung Filharmoni.

Stephan Barratt-Due (rektor og kunstnerisk leder, Barratt Due musikk institutt):

- I Norge har vi gode musikk skoler som er lovfestet, og høyere musikk utdanning som er på et veldig høyt nivå. Grunnarbeidet er godt og utdanningsinstitusjonene er gode, men feltet i mellom faller igjennom. Både myndighetene og sektoren selv har sviktet på dette punktet. Talentutviklingen må settes i sentrum!
- Markedet i musikkbransjen i dag er et vanskelig, globalt arbeidsmarked, og det er mange internasjonale søkere på alle orkesterjobber i Norge.
- Disse tingene var utgangspunktet for etableringen av Senter for Talentutvikling med støtte fra Kavlifondet, Talent Norge, Dextra Musica, Sparebankstiftelsen DNB og Tom Wilhelmsens Stiftelse, som resultat av Tid for Talent i 2007.
- Senter for Talentutvikling skal først og fremst bidra til vekst for talentmiljøene rundt omkring i Norge, og bidra til kalibrering. Senteret skal ikke skape aktivitet, men bidra til å støtte allerede eksisterende aktivitet, og har derfor inngått samarbeidsavtaler med de fem største regionene utenfor Oslo.
- Musikk på Majorstuen og Edvard Munch vgs er gode eksempler fra Oslo på viktige initiativ i skolesystemet som fungerer og gir resultater. Det er ønskelig å få til lignende løsninger flere steder i landet, for å unngå at ungdom flytter hjemmefra i tidlig alder for å få den oppfølgingen de trenger.
- Hva er et fullverdig talenttilbud? Dette settes på dagsorden under Strykerkonferansen.

SENTER FOR
TALENTUTVIKLING
BARRATT DUE

Et fullverdig tilbud for et talent består av

Å tilhøre et talentmiljø og ha tilgang/ adgang til møteplasser	Konsserter, festivaler, utøvende arenaer
Nok tid med hovedinstrument-lærer (2 spilletimer per uke)	Støttefag som Teori, Hørelære, Bi- instrument o.a.
Samspill. Kammermusikk, ensembler, orkestre.	Akkompagnement og klassetimer
Kurs, mesterklasser, seminarer	Øving som en del av programmet
Kontakt med excellence	Støtte fra familie, venner.
	Godt samarbeid mellom hjem, skole og talentprogram

TALENTUTVIKLING NORGE RUNDT

Representanter fra seks regioner (Trondheim, Tromsø, Bergen, Stavanger, Kristiansand og Oslo) holdt innlegg på ti minutter hver. Lysbilder fra innleggene ligger vedlagt, se disse for nærmere informasjon om hver region. Tema for presentasjonene var:

- 1) Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss
- 2) De tre beste momentene ved talentutviklingen innen stryk i vår by/region
- 3) Tre ting vi ønsker å endre på for å møte morgendagens nivå

TRONDHEIM v/ Line Henriksen (Trondheim kommunale kulturskole)

- 1) Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss:

I Trondheim er det mange ulike programmer og orkestre man kan ta del i. Tre av de viktigste er Lille lørdag- stryk, Lørdagsskolen og Unge musikere. Man ser talentene allerede fra de er fem år; "fra minifiolinist til Trondheimssolist". Vi er opptatt av å bevare alle så lenge som mulig. Det er tilbud på alle nivå, og tanken er at man skal kunne starte når som helst.

Lille lørdag-stryk er et rekrutteringsprogram mot lørdagsskolen (10-12 år). For neste aldersgruppe er det Lørdagsskolen som gjelder, og i år er 30 av 50 elever på Lørdagsskolen strykere. Unge Musikere tilhører NTNU, og er en del av det nasjonale TUP-programmet. Strykerelevne på Lørdagsskolen og TUP får være med på helger i regi av Senter for talentutvikling Barratt Due (SFTBD), hvor det kommer instruktører utenfra og følger opp elevene gjennom en hel helg.

- 2) De tre beste momentene i Trondheim:
 - Samspill og fokus på miljø.
 - Konserttrening.
 - Gode faglige resultater.
- 3) Tre ting vi ønsker å endre på for å møte morgendagens nivå:
 - Mer undervisningstid med lærer for yngre elever som viser retning.

- Bedre kommunikasjon mellom institusjonene og koordinering av årshjul.
- Bedre koordinering; unngå at man konkurrerer om de beste elevene, får lett for mye å gjøre.

TROMSØ v/ Berit Fønnes (Kulturskolen, Tromsø kommune) og Atle Sponberg (UiT)

1) Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss

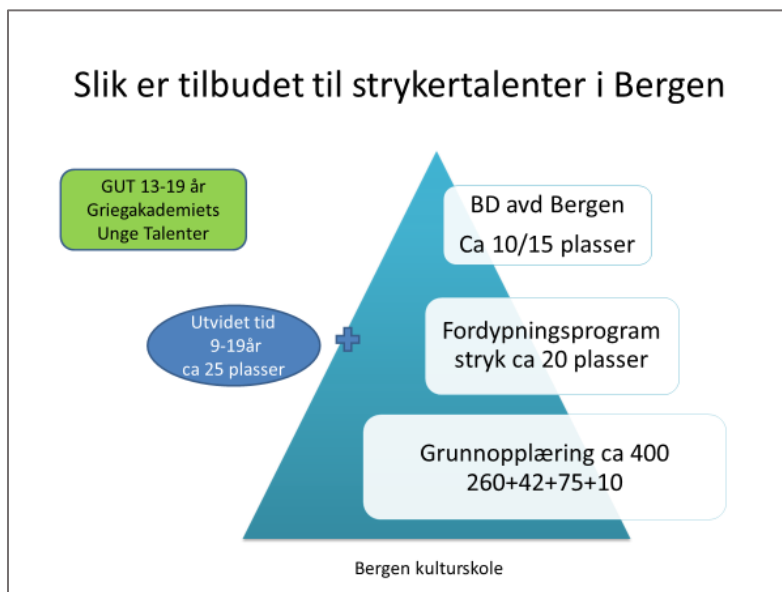
All begynneropplæring på strykeinstrumenter i Tromsø skjer ved kulturskolen. Ved kulturskolen er det tilbud om orkester på fire nivå, og lærerne har god oversikt over de cirka 100 elevene. Talentene har tilbud om fordypning ved kulturskolen, og Universitetet i Tromsø står for tilbudet Unge Musikere (en del av det nasjonale TUP-programmet). På Unge Musikere-programmet er det med talenter fra hele Nord-Norge. I 2013 ble UNGSY opprettet, og dette ungdomsorkestret har blitt en kjerne i miljøet. I tillegg til disse tilbudene er det musikklinje ved Kongsbakken videregående skole.

2) De tre beste momentene:

- Miljø for bredde og topp.
- Synlighet.
- Gode lærerressurser.

3) Tre ting vi ønsker å endre på for å møte morgendagens nivå:

- Koordinering mellom institusjonene på det som gjøres i dag.
- Høyere ambisjoner hos lærerne.
- Satsning sammen på tvers av institusjoner.

BERGEN v/ Kristin Kvam (Bergen kulturskole)

1) Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss:

Ved Bergen kulturskole anses grunnopplæringen som veldig viktig. Det er ca 400 strykeelever i grunnopplæringen, og av disse er det ca 20 som er med i fordypningsprogrammet. For aldersgruppen 6-9 år fins tilbudet "Musikk i sentrum"; nybegynneropplæring i grupper.

I Bergen starter talentutviklingen fra dag 1! I tillegg til fordypningsprogrammet (fra 12 år) har man i Bergen tilbud om utvidet tid (fra 9 år). Dette tilbudet innebærer at man får 30 minutter spilletid i stedet for 20 minutter.

Et tredje tilbud er Barratt Due avdeling Bergen. Elever ved Barratt Due Bergen må ha prøvespilt og kommet inn på enten fordypningsprogrammet eller utvidet tid. Her er det i dag 10 elever fra kulturskolen og 5 fra musikklinjen på Langhaugen vgs.

Griegakademiet har også et TUP-program, men her er det kun to strykeelever.

Helgene i regi av Senter for Talentutvikling går i år til de elevene ved musikk fordypning og utvidet tid som ikke går på Barratt-Due Bergen, som har et veldig godt totaltilbud. Ellers er det store motivasjonsfaktorer i sommerkurs som Halsnøy, Valdres og Sommerstryk. Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester og Bergen Unge Kammerorkester er også viktige i hverdagen til ungdommene, og sikrer samspillbiten med god kvalitet. Musikklinjen ved Langhaugen vgs er viktig, og her er det samarbeidsvilje og evne til å tilrettelegge for elever med behov for det.

2) De tre beste momentene:

- Engasjerte, kompetente og samarbeidende lærere fra begynneropplæringen til viderekomment nivå.
- Muligheter for utvidede tidsressurser i forskjellige talentprogram, lokal lærer har hånden på rattet.
- Inspirerende og motiverende besøk fra eksterne musikere, både for elever og lærere.

3) Tre ting vi ønsker å endre på for å møte morgendagens nivå:

- Fortsette satsing og utvikling av god begynneropplæring fra 6 år på alle strykeinstrument.
- At hele miljøer i regionen og nasjonalt drar i samme retning og ressurser utnyttes til beste for dem det er ment for.
- At vi sammen ser helheten i opplæringen/utfordringer/belastninger for den viderekomne eleven.

STAVANGER v/ Marianne S. Moberg (Stavanger kulturskole) og Anders Moberg (Unge talenter Bjergsted og SSO)

1) Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss

I Stavanger har man tatt grep og slått sammen fordypningsprogrammet ved kulturskolen og TUP-programmet ved Universitetet, og sammen heter det nå Unge talenter Bjergsted. Dette med grunnlag i at det er et lite distrikt, og det er en fordel å samarbeide om de elevene man har, og etablere et større miljø. Målet er at elevene skal forberedes til å kunne ta et reelt valg tilknyttet musikkstudier på høyskole/universitetsnivå.

Med samarbeid mellom institusjonene er man sterkere og mer synlige utad, og man har opplevd økning i henvendelser utenfra siden sammenslåingen. Unge talenter Bjergsted samarbeider med UiS om felles UtB-styre og faste mesterklasser, lærere og lignende. Med Stavanger Symfoniorkester (SSO) samarbeides det om mesterklasser, billetter til konserter og uker med deltagelse i SSO for talentene. Det samarbeides også med musikk, dans og drama-linjen om tilrettelegging for øving i skoletiden, og fritak fra fag som dekkes av UtB (kammermusikk).

UtB er delt inn i tre ulike delprogrammer; hovedprogrammet, distriktsprogrammet og juniorprogrammet. Se lysbilder for mer informasjon om de ulike delprogrammene.

UtB-elevene er veldig ambisiøse, og 60% av strykerelvene søker høyere studier. Hittil har 100% av de som har søkt kommet inn.

- 2) De tre beste momentene:
 - Helhetstenkning rundt eleven.
 - Høyt kvalifiserte lærere.
 - Stort og organisert program.
- 3) Tre ting vi ønsker å endre på for å møte morgendagens nivå:
 - Stavanger sier seg enig med de foregående presentasjonene tilknyttet hva som må forbedres.

KRISTIANSAND v/ Randi Birkeland (Kristiansand kulturskole) og Svetlana Jelic (UiA og Kristiansand Symfoniorkester)

- 1) Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss

I Agder har kulturskolene i Vest-Agder og Aust-Agder slått seg sammen, og gjort Lørdagsskolen til et felles prosjekt som kalles *Lørdagsskolene i Agder*. Dette betyr i praksis at elevene er annenhver gang i Arendal og Kristiansand. Dette er gjort for å få det beste ut av ressursbruken, og man har en felles koordinator for begge fylkene. Det er til sammen 40 elever i Lørdagsskolene her, og 25 av dem er strykere. Lørdagsskolen har opplegg cirka annenhver lørdag.

TUP er administrert ved Universitetet i Agder, og her er det fire strykeelever. Helgene med Senter for Talentutvikling brukes på fredagene og søndagene til kun TUP-elevene, mens det på lørdagene er det opplegg for både TUP-elevene og elevene ved Lørdagsskolen.

- 2) De tre beste momentene:
 - "Stryk på Sørlandet"; seminar for alle strykeelever som arrangeres to ganger i året.
 - Utvalg av talenter. Fordelen ved et lite miljø er at de flinkeste og mest motiverte blir synlige.
 - God sammenheng i tilbudet; felles prøvespill for Lørdagsskolen og TUP samt samarbeid mellom TUP, Lørdagsskolen og andre aktører.
- 3) Tre ting vi ønsker å endre på for å møte morgendagens nivå:
 - Rekruttering. Man ønsker flere talenter å plukke fra, og mer aktivitet tidligere. Litt for mange slutter i 12-års-alderen i dag.
 - Bedre muligheter til å spille symfonisk musikk. I dag eksisterer det tilbud om strykeorkester, men ikke så mye mer enn dette. Løsningen på dette kan være tettere samarbeid.
 - Mer samarbeid med byens musikkliv. I dag sitter man for mye hver for seg og holder på sine egne elever og prosjekter.

OSLO v/ Alf Richard Kraggerud (Barratt Due musikk institutt)

1) Slik er tilbudet til strykertalenter hos oss

I Oslo er det et omfattende tilbud som består av mange ulike aktører. Oslo kulturskole har tilbud ved Lørdagsskolen/musikk fordypning, som når ut til mange elever. I tillegg har NMH sitt TUP-program, og Nor59 har sitt strykeinstitutt. I tillegg til dette kommer Barratt Due med Unge Talenter, Musikk på Majorstuen og Edvard Munch vgs. Det er altså et stort miljø, som treffer mange elever gjennom ulike institusjoner.

2) De tre beste momentene:

- Stort miljø.
- Omfattende tilbud.
- Gode lærere.

3) Tre ting vi ønsker å endre for å møte morgendagens nivå:

- At tilbudet kan nå flere enn i dag.
- At tilbudene kan utvides nedover i alder.
- Støtteordninger for kurs og konkurranser.

1. Slik er tilbudet til strykertalenter i Oslo/Østlandet

Lørdagsskoler/fordypning

TUP-Unge musikere

Nor59 Strykeinstitutt

Barratt Due

Musikkskolen - Musikk på Majorstuen

Unge Talenter - Edvard Munch videregående

TALENTUTVIKLING FØR OG NÅ (Arve Tellefsen og Stephan Barratt-Due)

Fiolinist Arve Tellefsen i samtale med Stephan Barratt-Due (bildet) om hva som var avgjørende for hans utvikling, og hva som er avgjørende for et talent i dag. Deler av samtalen gjengis her.

Arve forteller om viktigheten av i startfasen å ha en lærer som ga ham morsomme oppgaver som han fikk til. Det å ha noen å se opp til var sentralt- noen å strekke seg etter. Det eksisterte ikke tilbud som Ungdomssymfonikerne på dette tidspunktet, men Arve fikk spille med studentorkesteret, og reiste på kurs i Lund i Sverige for å treffe likesinnede på sin egen alder. Dette inspirerte ham videre til å reise til København, hvor han fikk en lærer som fikk stor betydning for hans utvikling.

Arve peker på viktigheten av en lærer som motiverer, ikke kjefter. Dette gjelder også de nærmeste; man trenger oppmuntrende omgivelser. Det er viktig at man er i kreative prosesser, og at man spiller ulikt repertoar. Dette kan også gjerne bety andre sjangre innenfor musikken, alle har godt av å komme i kontakt med andre former for musikk.

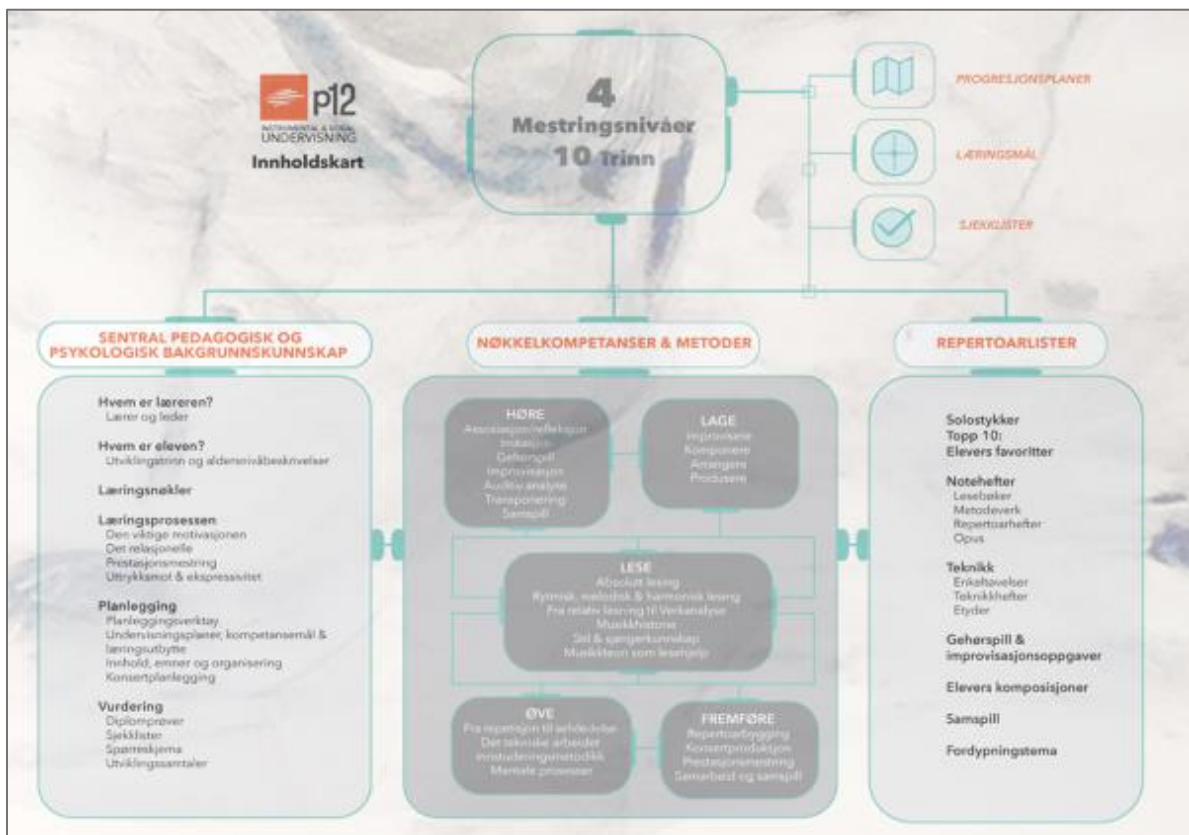
Arve mener ikke at det er for mye opplegg i dagens talentutvikling, men det kan arbeides med å bringe inn enda mer glede ved arbeid med musikk. Alle må kunne spille på sin måte. Spillingen skal være naturlig, og enhver musiker må følge sin egen vei!

SKYND DEG LANGSOMT: 19 ÅR PÅ 30 MINUTTER (Sigyn Fossnes)

Om undervisning tett på eleven og musikken. Innlegg ved Sigyn Fossnes, seksjonsleder stryk, Unge Talenter Barratt Due. Se vedlagte slides for nærmere informasjon. Følgende tema ble tatt opp under innlegget.

- Hvem er det vi underviser? Eleven.
- Eleven skal utvikles på mange ulike områder gjennom musikkopplæring fra 4-19 år: motorisk, følelsesmessig, auditivt, visuelt, kreativt, intellektuelt, sosialt, mentalt og psykisk.
- Hva underviser vi i? Musikken og instrumentet.
- Dette omhandler lyd og klang, notebilde, musikalsk mening, teknikk og fremføring.
- Hvordan kan norske utøvere få jobber i fremtiden i et internasjonalt marked? Med utgangspunkt i undersøkelsen Deliberate Practice, kan vi se på hvilke elementer som er viktige.
 - Måltrettet øving: planlegging, gjennomføring og evaluering
 - Øving trinn for trinn med klart definerte mål
 - Ekspert hjelp- både fra lærere og utøvere
 - Øvingsteknikker må være velutprøvd
 - Kvantitet – kvalitet
 - Øving som utvider komfortsonen – eleven beveger seg gjennom flere faser
 - Krever mentalt fokus og konsentrasjon
 - Krever utvikling av elevens forestillingsevne

- Plattform 12: Fire nivåer over 10 trinn. Her kan man høre, øve, lese, lage og fremføre. Nettbasert plattform, som kan fungere som læringsplan.

- Oppdatering av feltet, ønskeliste:
 - Repertoar, teknikk- øve, lage, høre, lese, fremføre
 - Dele elever
 - Dele repertoar
 - Forskning
 - Faglige konferanser
 - Kurs, festivaler etc
 - Inspirasjon fra utøvere og pedagoger- i verden

(rapporten fortsetter på neste side)

FLUE PÅ VEGGEN (Alf Richard Kraggerud)

Hva kan man få gjort av god undervisning på en normal kulturskoletime? Hvordan gå frem for å gi elevene det de trenger, når utgangspunktet deres ofte er så forskjellig?

Konferansens deltagere fikk være "flue på veggen" under en undervisningstime med Alf Richard Kraggerud hans elev Harry. Harry er 12 år, og flyttet nylig til Norge. Lærer og elev kommuniserer derfor mye på engelsk. Timen blir ikke gjengitt i rapporten, men under finnes noen punkter fra Alf Richard sine refleksjoner tilknyttet spilletimen, og svar på spørsmål fra salen. Lysbilder ligger vedlagt.

1. Hva kan man få gjort av god undervisning på en normal kulturskoletime?

Man må bruke tiden så godt som mulig. Helst skulle eleven spilt med sin lærer hver dag det første året, men dette er vanskelig å oppnå. Det bør likevel strebes mot mer tid. Slik tenkt er det at man prøvespiller til fordypningsprogram/talentutviklingsprogram et paradoks. Fordypningsprogrammet skal gi bedre tilbud for å kunne bli god- men da kan man ikke kreve at en er god ved oppstart?

2. Hvordan gå frem for å gi elevene det de trenger når de er så forskjellige?

Det viktigste her, er å møte barna for den de er. Man må ha fokus på å ta hensyn til hva elevene trenger for å komme seg videre, og summen av alle de små skrittene kan fort bli en lang reise. Læreren må ha et bevisst forhold til hva som bygger på hva, og møte barna der de er.

Spørsmål fra salen

- Hvordan kommer du på nivå med eleven, og hvordan oppnår du så god kontakt?

Vi som mennesker er lekne innerst inne, og denne siden må letes frem for å treffe elevene der de er. Viser du egen begeistring og kjærligheten til det du gjør, kan dette i stor grad bidra til motivasjon. Det er smittsomt!

MOTGANG SOM DRIVKRAFT (Elise Båtnes)

En refleksjon rundt utfordringer hos norske strykere ved prøvespill i Oslo-Filharmonien. Hvordan bruke disse erfaringene i talentarbeidet i dag? Ved Elise Båtnes, 1. konsertmester i Oslo-Filharmonien. Temaet ble belyst med utgangspunkt i prøvespill-situasjonen i Oslo-Filharmonien. Under finnes en oppsummering av punkter fra innlegget.

Norske strykere føler motgang ved å ikke få tilbud om jobb i norske orkestre i dag. Dette har grunnlag i at det er mange gode internasjonale søkere ved de norske prøvespillene. Hvorfor blir ikke de norske ansatt? Hvilke ferdigheter gjør at de utenlandske søkerne vinner over de norske i resultatet av et prøvespill?

I en prøvespillsituasjon til orkestrene er det viktig at man vet hvordan det er å spille i orkester. Det er ikke nok å være god solist, og utdragene må spilles med utgangspunkt i at dette er musikk som skal spilles sammen med et helt orkester. Tekniske ferdigheter, klang og fleksibilitet er noe annet i samspill med andre enn alene, og dette trenger de norske søkerne være seg bevisst.

Det skjer en globalisering i fagfeltet- og dette er skremmende for mange, fordi internasjonale søkere tar både studieplasser og jobber. Det er likevel viktig å se den positive siden av dette, for dette går ikke bare en vei. Også de norske søkerne kan søke jobber i hele verden i det globaliserte markedet vi har i dag. Fordelen med musikken er at det er et universalt språk, og en norsk orkestermusiker kan gjøre samme gode jobb i Spania som i Norge. Slik er det ikke i andre bransjer, hvor man er avhengig av språk.

Hva er viktig ved et prøvespill?

- Tekniske ferdigheter.
- Intonasjon.
- Klanglig fleksibilitet.
- Frasering, også når det gjelder orkesterrepertoar.
- Personlighet. En bør ha egne innspill og idéer, men også kunne tilpasse seg en større gruppe. Å finne en kombinasjon av egen musikalsk integritet og interesse kombinert med forståelsen av å spille sammen med andre er viktig.

Det må arbeides med å gjøre prøvespillsituasjonen til en naturlig situasjon, og ikke en situasjon som man vil ha unnagjort så fort som mulig. Det er viktig at man kan tenke på dette som en konsert, der en spiller for noen. Oslo-Filharmonien har fjernet skjermene fra sine prøvespill for å gjøre situasjonen bedre på dette området.

Er norske studenter gode nok, og har de innsikt i hvilket nivå som forventes? Hvordan oppnå dette?

- Tilbud som Ung Filharmoni er svært verdifulle i denne sammenhengen. Her opplever ungdommene å spille med et profesjonelt orkester, og får følelsen av hvilke forventninger som stilles til dem. Her er det også fokus på prøvespillsituasjonen, en situasjon det er viktig at man får erfaring med tidlig. Ung Filharmoni har skapt entusiasme tilknyttet det å spille i orkester.
- Det er viktig å kommunisere ut at prøvespillsituasjonen er egen, og at resultatet av et prøvespill enkelte ganger kan virke "tilfeldig". Situasjonen er preget av store variasjoner ifht dagsform, rom, jury og lignende. En kan ikke forvente å få tilbud om plass ved første prøvespill- dette er ofte en situasjon en må gjennom mange ganger for å lykkes med.

- Ung Filharmoni er et godt orkestertilbud. Det eksisterer ikke orkestertilbud av samme kvalitet i neste aldersgruppe (18 og oppover), og dette bør opprettes for å oppnå en kontinuitet. Ungdomsorkestrenes kvalitet må gjenspeile de profesjonelle orkestrenes kvalitet.
- Det er viktig at fokuset på orkester kommer parallelt med alt annet. En må oppleve formatet i tidlig alder, og oppleve kontrasten til solospill. Musikk handler om mer enn egen mestring på øvingsrommet. Selv solister trenger orkestererfaring, for heller ikke de kan fristille seg fra orkesteret.
- Hos norske søkere trykker skoen mye i klangbehandlingen, og fleksibiliteten i den. De norske søkerne trenger forståelse av forskjellig type klang, og forskjellig atmosfære i klangen. Dette må jobbes med fra studietiden.

TALENTLØFT I TROMSØ 2017/18 (Ingerine Dahl og Atle Sponberg)

Hvordan kan vi som profesjonelle musikere motivere unge strykere i Tromsø gjennom korte, intense møter? Atle Sponberg (fiolinist og lærer UiT) og Ingerine Dahl (alt 2. konsertmester SSO) forteller om helgemøtene med talenter i Tromsø i regi av Senter for Talentutvikling og Dextra Musica i samarbeid med Tromsø kulturskole og Unge Musikere ved UiT. Se lysbilder vedlagt, kommentarene under supplerer disse.

Prosjektet har hatt stor verdi i at det er en kontinuitet gjennom en hel sesong, og man har mulighet til å bli kjent med dem man spiller med. Man ser store endringer fra gang til gang. Det er viktig at hver helg har en progresjon i seg selv, samtidig som hver sesong har en helhetlig progresjon. Dette oppnås gjennom å ha konserter som avslutning på hver enkelt helg, som munner ut i en større konsert ved sesongslutt.

Hvordan har vi løst oppgaven?

- Det viktigste er å samarbeide godt der man kommer, særlig med lærerne. Når man kommer inn utenfra er det viktig å tenke gjennom; hva kan vi bidra med?
- Viktigheten av å spille *med* elevene. Dette er veldig verdifullt. Til samme tid er det viktig å spille *for* dem. Hver gang kvartetten er på besøk spiller de noe for elevene, da dette kan være med på å inspirere dem.

Progresjon

- Det tar tid å bli kjent med elevene, men ettersom man blir bedre kjent er det også enklere å finne passende repertoar.
- Alle elevene roterer på rollene, og spiller både solo og i orkester. Første gang var det ingen av elevene som ville være solister, men nå er dette noe alle ønsker. Det er merkbar fremgang.
- Ung Filharmoni sitt prøvespillseminar i Tromsø. Dette var en situasjon hvor mye skjedde i løpet av kun en dag. Ved starten av dagen var elevene innstilt på å ikke prøvespille- de skulle kun være tilstede på seminaret. På slutten av dagen hadde dette endret seg drastisk, og omtrent samtlige bestemte seg for å prøvespille likevel.
- Repertoaret er viktig, og det er sentralt at deltagerne spiller noe de fenges av.
- Det merkes en ny trend av positivitet i Tromsø, og det bygges opp en underskog og positiv giv. Dette er veldig givende.

Kommentar fra salen

Berit Fønnes v/ Kulturskolen i Tromsø peker på viktigheten i Tromsø av å kjenne på at noen kommer til dem. Tromsø er langt unna- og ofte er det de herfra som må reise og oppsøke tilbud, ikke omvendt.

MUSIKK PÅ MAJORSTUEN – HAR VI KNEKT KODEN? (Andersen/Johnson)

Slik lykkes elevene med å balansere skole, øving og fremføring. Innlegg ved Liv Andersen, leder ved Musikk på Majorstuen og Victoria Johnson, seksjonsleder stryk Musikk på Majorstuen. Se vedlagte lysbilder. Følgende tekst supplerer lysbildene:

Musikk på Majorstuen er et tilbud for mellomtrinnet (5.- 10. trinn) med fordypning i musikk. Elevene har 6 timer ekstra i uken, og disse består av musikkfag. Det er et tilbud som ligner mdd-linjene på vgs, men for en yngre aldersgruppe.

Visjonen ved Musikk på Majorstuen, er å skape et rom som gir mulighet til å ta et realistisk valg om å bli musiker. Det er fokus på å holde eleven i sentrum, og skolen skal skape et fellesskap hvor man jobber med å gjøre hverandre gode. Driften ble etablert som følge av Tid for Talent i 2007.

Har man knekt koden ved Musikk på Majorstuen? Hvordan lykkes elevene i å balansere skole, øving og framføring? Her jobbes det stadig med å finne en balanse. Skolen har 66 elever fordelt på 5.- 10. klasse, og mange av elevene er også med i talentutviklingsprogram og andre tilbud. Her er det viktigste å finne balansen, slik at ingen elever sliter seg ut, men at de likevel får den utfordringen de trenger.

Noe av det viktigste ved Musikk på Majorstuen er å bygge selvbilde og skape fellesskap- det er et mål i å bygge et godt miljø. Skolen er enestående i norsk sammenheng, og her arbeides det hardt med å spille hverandre gode. Uavhengig av hvor gode venner man er utenfor spillesituasjonene, skal man være gode kolleger og støtte hverandre i det musikalske. En må også lære å være godt publikum, og å gi gode tilbakemeldinger.

Ved Musikk på Majorstuen er det fokus på at elevene skal utvikles til å være dannede mennesker på alle plan. En skal ha stilkunnskap og repertoarkunnskap; en vil skape musikere som kan orientere seg i verden- både politisk og arkitektonisk. Man er en del av et stort kulturelt fellesskap, og elevene skal bli reflekterte mennesker. Ikke alle elevene skal bli musikere, og det er uavhengig av dette viktig å bidra til å danne mennesker.

Et annet fokusområde er arbeidsfysiologi. Dagens ungdom beveger seg mindre enn før, og det er lettere for å utvikle arbeidsskader. På Majorstuen er Timani viktig. Her lærer man om hvilke muskler som tåler statisk arbeid, og hvilke som ikke gjør det. Hvilke muskler skal du bruke når du spiller, og hvilke skal få være i fred? Skulderen består av mer enn 25 muskler, og det er viktig at man ikke bruker flere av dem enn det som er nødvendig.

Elevene som går på Musikk på Majorstuen fullfører vanlig grunnskole, og det krever god administrasjon å få dette til å fungere. Det arrangeres derfor jevnlig møter med kontaktlærere, seksjonsledere og ledelsen for øvrig. 25% - regelen kan tilpasses på individuelt plan, og ved hjelp av dette får man tilbud som Musikk på Majorstuen i havn!

Ta gjerne kontakt med Liv Andersen eller Victoria Johnsen ved spørsmål om Musikk på Majorstuen.

TALENTMØTE (Rasmus Hella Mikkelsen)

Rasmus Hella Mikkelsen er høyskolestudent fiolin; Hva er god talentutvikling for en utøver som har "gått gradene" og akkurat rundet 20? Hvilken lærdom har han selv hentet fra det første strøket, via UMM og Unge talenter Bergen til høyskolestudier i fiolin? Samtale mellom Anders Hall Grøterud og Rasmus.

Hvordan har veien fortonet seg for Rasmus, og hva har vært avgjørende underveis?

Rasmus forteller om at han vokste opp i et hjem med mye musikk. Han ble tidlig eksponert for musikken, og begynte på kulturskolen som seksåring. I 5. klasse hadde han første spilletime med Per-Gisle Haagenrud ved en tilfeldighet og fikk fortsette å spille med ham. Kjemi mellom de to og samarbeidsviljen til Per-Gisle var avgjørende for utviklingen til Rasmus. Rasmus spilte fotball parallelt med fiolinen, og det var sentralt å kunne beholde fotballen i livet, til valget ble naturlig.

Etter to timer med Stephan Barratt-Due opplevde Rasmus å bli stilt høyere krav til enn tidligere, og dette gav ham motivasjon til å arbeide enda hardere. Videre ble Valdres sommersymfoni et veldig viktig møtepunkt. Her traff han likesinnede, og det var mange han kunne strekke seg etter både av lærere og andre deltakere. Bare å det å observere hvordan andre øvde ga masse.

Ved overgang til videregående skole var Rasmus ikke motivert til å studere, og han ville slutte på skolen for å kun øve. Etter lange diskusjoner med Per-Gisle og foreldrene ble han imidlertid overbevist om å fortsette, og dette har sannsynligvis vært avgjørende for at han har kommet så langt som han har. På Langhaugen vgs fikk han et skreddersydd opplegg, som frigjorde tid til øving. Dette mye på grunn av en samarbeidsvillig rektor.

Ved 2. klasse på vgs fikk Rasmus senebetennelse, og kunne ikke spille på fire måneder. Dette var en tung tid, men det gjorde at han fikk øynene opp for fysisk trening, og verdien av dette. Treningen har vært betydningsfull fordi den forebygger skader, men også ved at han sover bedre, har bedre fokus under øving og på scenen og er roligere i prestasjonsøyeblikket.

Oppsummert, hva har vært viktig for Rasmus på veien til dit han er i dag?

Samarbeid, fleksibilitet og kjemi med lærer. Å ha noe å strekke seg etter, og treffe andre likesinnede. Flexibilitet i skolen, og tid som frigjøres til egenøving. Tid til fordypning og tid til pauser er viktig, og det å være i et miljø der du føler at du kan bidra, og har noe å strekke deg etter. Det er viktig at man til syvende og sist tar avgjørelsene selv. Man kan gjerne bli rådført på veien, men det må være en selv som tar de endelige beslutningene.

HVA KREVES AV FREMTIDENS STRYKERE? (panel og gruppearbeid)

Gruppearbeid og panel-samtale. Fasilitert ved Anders Hall Grøterud.

Gruppearbeid:

Det ble gjennomført gruppearbeid i grupper på cirka 4 personer, og gruppene arbeidet med følgende problemstillinger:

- 1) Take away så langt: Hva, av det som til nå er sagt eller vist på konferansen, ønsker du å ta videre i din hverdag?
- 2) Skynde seg langsomt: Flere av dagens innlegg har handlet om viktigheten av å skynde seg langsomt. Hva skal til for å få det til? Og er det alltid det riktige å gjøre?
- 3) Totalbelastning: En del unge talenter opplever i dag å ha mange tilbud og muligheter. Hva skal til for å finne en optimal balanse, som sikrer full utvikling, uten at det blir for alvorlig eller at man sliter seg ut?

Alf Richard Kraggerud (t.v.) og Berit Fonnes lytter til Sven Olav Lyngstad under panel-samtalen.

Panel-diskusjon:

I etterkant av gruppearbeidet ble noen av de samme problemstillingene tatt opp i en panelsamtale.

Panelet besto av:

- Alf Richard Kraggerud – Barratt Due musikk institutt
- Sven Olav Lyngstad – Trondheim kommunale kulturskole
- Ingerine Dahl – Stavanger Symfoniorkester
- Rasmus Hella Mikkelsen – Høyskolestudent BDM
- Berit Fonnes – Kulturskolen, Tromsø kommune

Se neste side for oppsummering av panelsamtalen.

1) Mange har i løpet av konferansen snakket om viktigheten av å skynde seg langsomt. Hvorfor er dette viktig?

- Å skynde seg langsomt er et spesielt uttrykk. Dersom man skynder seg langsomt, er resultatet at det går fortere. I uttrykket ligger det en grundighet, og en tanke om at man ikke hopper over noe viktig.
- I talentutviklingsperspektivet er det viktig å se på; hvor er man når man er 24? Det er ikke nødvendigvis slik at de elevene vi fører raskt fremover i 12-årsalderen er de som er på topp ved nådd 24.
- Å skynde seg langsomt er en prosess som bør være med en hele livet, også etter studiene. Det er enkelt å si at man skal øve grundig, men man bør sette klare mål som er enkle å forholde seg til.

2) Hvilke krefter trykker på for å skynde seg, og hvilke krefter holder igjen?

- Mange enkeltdeler kan arbeides med fort, men om en fokuserer på dette har man ikke den bagasjen man trenger for å utvikle seg hele livet.
- I det å skynde seg ligger det en slags utålmodighet. Det er derfor viktig å skynde seg i lys av å ha god tid. Under studietiden arbeider man med fordypning, og dette kan være med på å gi en ro over prosessen. Det handler ikke om å være mindre ambisiøs, men en ro som gjør at man går så grundig til verks at man er konkurransedyktig når man er ferdig.
- Dette er et fint uttrykk, men det ligger en stor utfordring i å klare å holde tilbake ambisiøse foreldre og barn. Det er vanskelig, men viktig for å klare å holde fokus på alle områder.
- Utfordring i elever som vil ha fortgang, og for å oppnå dette tar de timer med ulike lærere på ulike steder. Dette gjør det vanskelig for lærerne, og det er utfordrende å få totaloversikt over elevens situasjon. Det er viktig å ha muligheten til å stake ut en kurs/lage en plan, og få muligheten til å forklare dette for barn og foreldre.
- Det kan være fint for eleven å bruke lærer som rådgiver, slik at man sammen kan komme frem til hvilke tilbud det er verdt å bruke tid på, og hva som bør takkes nei til. Sammen med lærer kan man rydde i hverdagen, og sette av tid til det som oppleves som viktig.
- En av de største utfordringene med å skynde seg langsomt kan være å overbevise foreldrene om at dette er det riktige å gjøre. Foreldre vil alltid barnet sitt beste- men de vet ikke alltid best. Det er viktig at lærer bruker tid sammen med foreldrene, og overbeviser dem om at du som lærer har oversikt over hva som er best. Læreren må vise foreldrene et alternativ; hva kan du tilrettelegge og hjelpe med for at situasjonen blir bedre for ditt eget barn?

3) Finnes det et sted i prosessen der utøveren/musikeren selv overtar og blir sjefen? Hvordan finner man ut når tidspunktet er riktig for dette?

- Her handler det om å opparbeide en egenvilje hos hver enkelt elev. Det er helt individuelt hvor tidlig eleven selv tar ansvar for egen fremgang og læring. Det er viktig at lærer gradvis gir eleven mulighet til å vise egne initiativ. Eleven må ta ansvar selv- men på eget initiativ!

4) Hvordan var det å se de ulike presentasjonene i dag? Opplevdes det som ulikt? Var det noe dere snappet opp som dere har lyst til å ta med dere videre?

- Inspirerende å få høre om hverandre, og hvordan en arbeider rundt omkring.
- Utfordringen nesten over alt er kommunikasjon mellom de ulike aktørene. Dette er noe som må tas tak i.
- Det er et felles behov på de fleste steder for å få mer tid til eleven. Ved Musikk på Majorstuen og andre tilbud i Oslo får man dette, og det er ønske om å få til lignende løsninger andre

steder. De som er med på Unge Musikere får tilnærmet like mye tid med lærer, men det er ønskelig å kunne tilby mer tid til alle. Dette vil være veldig verdifullt både for elev og lærer.

- Talentutviklingen starter ved første buestrøk, og det er viktig å arbeide mot å få det beste ut av tiden med eleven.
- Mye spennende ligger i konseptet til Musikk på Majorstuen, og det bør gjøres forsøk på å få til lignende løsninger over hele landet
- I Stavanger har de fått til en veldig god løsning med samarbeidet mellom kulturskolen og høyere utdanning om talentutviklingsprogrammet. Dette kan etterstrebes også andre steder.

5) Øver norske strykertalenter nok i dag? Ja eller nei?

- Ja – nei – nei – ja – nei
- Delte meninger altså! I noen deler av løpet øver vi nok ifht det som skal til for å være konkurransedyktig, mens i andre deler av løpet øver vi ikke nok i det hele tatt.
- Noen talenter har nok tid og ressurser, og bedre utgangspunkt for å få øvd nok. I andre tilfeller er det større utfordringer, eksempelvis for de som går musikklinje på vgs. I dette løpet ligger det ikke nok tid til øving. Her må det opprettes dialog, og det bør ryddes i timeplanen for å frigjøre tid til øving.

OPPSUMMERING

Åpen oppsummering i plenum, ledet av Anders Hall Grøterud.

Kommentarer fra salen tilknyttet hva man vil ta med seg videre fra Strykerkonferansen:

- Diskusjonen rundt jobbsøkningsprosesser i orkestre og lignende er interessant. Hvordan kan vi sørge for at de norske søkerne blir gode nok? Bør man eksempelvis utarbeide en bedre progresjonsplan på orkesterutdrag? Og hvordan kan vi utvikle oss klanglig på en mer pedagogisk måte?
- Det skinner gjennom at kammermusikk er viktig- det å spille sammen!
- Interessant og spennende å få med seg Arve Tellefsens betraktninger.
- Det var spennende å se Alf Richard sin undervisningstime- han viser at til og med det å øve skalaer kan være gøy!
- Mye interessant prat om organisering og samarbeid.
- Enkelte aktører manglet under årets konferanse. Ønske om å sørge for å få med alle neste år.
- Senteret ønsker å invitere bredt: Mot neste års konferanse må enda flere hjelpe til med å å rekruttere dem som bør være på plass!

Neste års konferanse:

Neste års konferanse er under planlegging, og informasjon om datoer kommer snart. Men vi vet at konferansen vil bli i uke 12 i Trondheim 2019!

VEDLEGG

- 1) Kontaktliste til konferansens deltakere.
- 2) Invitasjon og program.
- 3) Lysbilder fra konferansens presentasjoner:
 - 00 Anders Hall Grøterud m. fl. (innledning, talentmøte, oppsummering m.m.)

Innlegg fra regionene:

- 01 Trondheim
- 02 Tromsø
- 03 Bergen
- 04 Stavanger
- 05 Kristiansand
- 06 Oslo

Andre innlegg:

- 07 Skynd deg langsomt på 30 minutter v/ Sigyn Fossnes
- 08 Flue på veggen hos Alf Richard Kraggerud med elev
- 09 Talentløft i Tromsø 2017/18
- 10 Musikk på Majorstuen

AKTUELLE NETTLENKER

Barratt Due musikk institutt: <https://www.barrattdue.no/>

Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester: <http://harmonien.no/bfung/#6243>

Bergen kulturskole: <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/bergen-kulturskole/9175/9177>

Crescendo: <http://crescendo-music.no/>

Griegakademiets Unge talenter: <http://www.uib.no/grieg/24971/griegakademiets-unge-talenter-gut>

Kristiansand kulturskole: <http://www.knuden.no/linjefag/talentutvikling/musikk1>

Kulturskolen i Tromsø: <https://kulturskolentromso.no/>

Musikk på Majorstuen: <https://majorstuen.osloskolen.no/fagtilbud/musikk-pa-majorstuen-skole/musikk-pa-majorstuen-skole/>

Nasjonalt talentutviklingsprogram (TUP):
https://nmh.no/studier/talentutvikling/nasjonalt_talentutviklingsprogram_tup

Nor59: <https://www.nor59.no/om-oss>

NTNU, Unge musikere: <https://www.ntnu.no/musikk/um>

Oslo kulturskole: <http://www.oslokulturskole.no/no/>

Ung Filharmoni: <http://ungfilharmoni.no/>

Unge talenter Bjergsted: <https://www.stavangerkulturskole.no/musikk/unge-talenter-bjergsted>

Universitetet i Agder, Unge musikere: <https://www.uia.no/om-uia/fakultet/fakultet-for-kunstfag/unge-musikere>

Senter for Talentutvikling Barratt Due: <https://www.barrattdue.no/sftbd/>

Trondheim kommunale kulturskole:
<https://www.trondheim.kommune.no/org/oppvekst/skoler/trondheim-kulturskole/>

Universitetet i Tromsø, Unge musikere:
https://uit.no/om/enhet/artikkel?p_document_id=401129&p_dimension_id=88175

OM SENTER FOR TALENTUTVIKLING BARRATT DUE (SFTBD)

Senter for Talentutvikling er en pådriver for å gi talenter innen klassisk musikk vekstvilkår på internasjonalt nivå der talentene bor.

Senteret støtter regionale talentmiljøer som ønsker å utvikle seg i Stavanger, Kristiansand, Bergen, Trondheim og Tromsø. Vårt mål er å arbeide for flere talentutviklingsplasser innen klassisk musikk i regionene.

Senteret er medarrangør av talentprogrammet Ung Filharmoni, samt initiativtaker og vertskap for nasjonale konferanser innen klaver, blås og stryk.

Senteret skal bidra til økt innsikt om talentutvikling og hva som skal til for å bli god, samt og skape nasjonale og regionale møteplasser for formidling, deling og utvikling av kunnskap.

Senter for Talentutvikling Barratt Due er muligjgjort ved støtte fra Kavlifondet, Dextra Musica, Sparebankstiftelsen DNB, Tom Wilhelmsens Stiftelse og Talent Norge AS.

Kontaktinfo:

Leder Senter for Talentutvikling:

Anders Hall Grøterud

anders.groterud@bdm.no

+47 922 51 455

